

CHILEN ELÄKEJÄRJESTELMÄ

Chilen eläkejärjestelmä

Päivitetty: lokakuu 2007

Lisätietoja:

Juha Knuuti

puh. 010 751 2659

e-mail: juha.knuuti@etk.fi

Kv-tiimi: Jarna Bach-Othman, Juha Knuuti, Mika Vidlund

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin 010 7511 • Faksi (09) 148 1172

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Tfn 010 75111 • Fax (09) 148 1172

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 Eläketurvakeskus Finland

Tel. +358 10 7511, Fax +358 9 148 1172

SISÄLTÖ

1	Yleistä	5
2	Hallinto.....	6
3	Rahoitus	6
4	Työeläketurva	7
4.1	Vanhuuseläke	7
4.2	Työkyvyttömyyseläke.....	8
4.3	Perhe-eläke.....	9
5	Valtion takaama vähimmäiseläke	10
6	Vanha työeläkejärjestelmä.....	10
7	Indeksiturva	10
8	Sosiaaliturvasopimus	10
9	Tulevaisuuden näkymiä	11
	Lähteet.....	13

Chilen eläkejärjestelmä lyhyesti

Lakisääteiset eläkejärjestelmät	Yksilöllisiin tileihin perustuva eläketurva. Työkyvyttömyyseläke 70 % ja osittainen työkyvyttömyyseläke 50 % peruspalkasta.
Kattavuus	Periaatteessa kaikki työntekijät, mutta vain noin puolet työväestöstä maksaa eläkemaksuja säännöllisesti. Yrittäjät voivat liittyä järjestelmään vapaaehtoisesti.
Eläkeikä	65 vuotta ja naisilla 60 vuotta.
Rahoitus	Työntekijän vanhuuseläkemaksu on 10 prosenttia palkasta. Lisäksi täytyy maksaa noin 2,4 % ns. sosiaaliturvamaksua, jolla katetaan hallinnointikulut sekä työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeet. Valtio osallistuu rahoitukseen takuueläkkeen kustantamisen osalta.
Vakuutusmaksurajat	Palkkakatto oli noin 1 500 euroa vuonna 2005.
Eläkkeen määräytyminen	Eläkkeen suuruus riippuu vakuutetun maksamista maksuista, ja niiden sijoitustuotoista.
Hallinto	Järjestelmän hallinnosta ja varojen sijoittamisesta vastaavat yksityiset eläkelaitokset, Administradoras de Fondos Pensiones (AFP). Valtio valvoo ja ohjaa järjestelmän toimintaa. Sekä eläkevarojen sijoitustoiminnasta että eläkkeiden myöntämisehdoista on säädetty laissa.

1 Yleistä

Väkiluku (2007 arvio)	16,7 miljoonaa
Odotettavissa oleva elinikä (2007, arvio)	
Miehet	73,7
Naiset	80,4
Työttömyysaste (2006)	7,8 %
BKT/asukas, ostovoimakorjattu (2006)	n. 9 350 €
BKT:n reaalikasvu (2006)	4,2 %
Inflaatio (2006)	2,6 %

Lähteet: Index Mundi

Chilessä on ollut vuodesta 1981 lähtien käytössä yksilöllisiin säästöpääomiin perustuva eläkejärjestelmä, joka on lakisääteinen ja pakollinen lähes kaikille palkansaajille. Niiden työntekijöiden, jotka tulivat mukaan työvoimaan 31.12.1982 jälkeen, on ollut pakollista liittyä uuden järjestelmän piiriin.

Yrittäjät voivat liittyä uuteen järjestelmään vapaaehtoisesti. Valtio takaa vähimmäiseläkkeen kaikille vähintään 20 vuotta maksuja suorittaneille eläkkeensaajille, joka on noin 25 prosenttia keskimääräisestä palkasta.

Lakisääteinen eläkeikä Chilessä on miehillä 65 vuotta ja naisilla 60 vuotta. Keskimääräinen eläkkeelle siirtymisikä AFP:n mukaan vuonna 2007 maaliskuussa oli miehillä 55,6 vuotta ja naisilla 53,3 vuotta.

Chilessä järjestelmän ongelmana on vähäinen kattavuus. Ainoastaan suunnilleen puolet työväestöstä maksaa eläkemaksuja säännöllisesti. Vuonna 2007 maaliskuussa AFP-järjestelmässä oli 7,8 miljoonaa jäsentä ja maksajia 4,2 miljoonaa. Rahastoista maksettiin eläkkeitä vajaalle 630 000 eläkeläiselle, josta noin 28 % täyden eläkeiän vanhuuseläkettä, 33 % varhennettua vanhuuseläkettä, 16 % leskeneläkettä, 8 % orvoneläkettä, 8 % työkyvyttömyyseläkettä ja loput muuta. Useimmat yrittäjät ovat irtautuneet kokonaan pois järjestelmän piiristä. Lisäksi useat nuoret eivät kuulu järjestelmän piiriin tai maksavat vakuutusmaksuja vain hyvin vähän. Järjestelmän vähäisen kattavuuden pelätään lopulta aiheuttavan massiiviset korvausvelvollisuudet valtiolle, koska se on taannut vähimmäiseläkkeen kaikille eläkkeensaajille.

2 Hallinto

Järjestelmän hallinnosta ja varojen sijoittamisesta vastaavat yksityiset eläkelaitokset, Administradoras de Fondos Pensiones (AFP). Nämä laitokset voivat hoitaa ainoastaan lakisääteistä eläketurvaa ja siihen liittyvää vapaaehtoista lisäturvaa. Hallintokulujensa rahoittamiseksi ne perivät vakuutetuilta palvelumaksua, jonka suuruudesta ne voivat päättää itse. Sekä eläkevarojen sijoitustoiminnasta että eläkkeiden myöntämishdoista on säädetty laissa.

Vanhojen eläkejärjestelmien hallinnosta vastaa Instituto de Normalización Previsional.

3 Rahoitus

Työntekijät rahoittavat periaatteessa itse omat eläkkeensä. Yksilöllisessä tilimallissa työntekijän vanhuuseläkemaksu on 10 prosenttia palkasta määrättyyn kattoon asti. Maksujen perusteena oleva enimmäispalkka on 60 UF (n. 1500 €) (unidad de fomento). Yksi UF on noin 25 euroa. Suurempia maksuja voi maksaa vapaaehtoisesti. Lisäksi täytyy maksaa noin 2,4 % ns. sosiaaliturvamaksua, jolla katetaan hallinnointikulut sekä työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeet. Eläkelaitokset ovat velvollisia hankkimaan työntekijälle työkyvyttömyys- ja perhe-eläkevakuutuksen vakuutusyhtiöstä.

Vuosien 1983–2005 välillä sosiaaliturvamaksu on vähentynyt eläkerahastoja edustavan AFP:n mukaan 4,9 prosentista 2,4 prosenttiin. Vuonna 2005 työkyvyttömyys- ja perhe-eläkemaksu oli keskimäärin 0,75 % ja hallinnointikuluihin kerättävä maksu noin 1,55 %. Työntekijät vastaavat järjestelmän rahoittamisesta yksin.

Tietyissä raskaissa olosuhteissa työskenteleviltä työntekijöiltä vaaditaan 1-2 %:n suuruinen lisämaksu. Myös työnantajien täytyy maksaa 1-2 % maksuja tällaisessa tilanteessa.

Vuonna 2005 vähimmäiskuukausipalkka, josta maksuja joutui maksamaan, oli 127 500 pesoa (n. 180 €). Alle 18 -vuotiailla ja yli 65 -vuotiailla määrä oli 95 927 pesoa kuukaudessa (n. 135 €).

Vakuutusmaksuilla ja niille saadulla tuotolla kartutetaan työntekijän henkilökohtaista eläketiliä. Eläkkeen suuruus riippuu maksettujen vakuutusmaksujen määrästä ja niiden sijoittamisesta saadusta tuotosta.

Valtio osallistuu rahoitukseen siltä osin, mitä takuueläkkeen kustantaminen maksaa.

4 Työeläketurva

4.1 Vanhuuseläke

Kattavuus

Kaikki yksityisen sektorin työntekijät kuuluvat lakisääteisesti työeläketurvan piiriin, joka perustuu Chilessä yksilölliseen tilimalliin.

Ainoastaan armeijan palveluksessa olevilla on oma erillinen eläkejärjestelmänsä. Yrittäjät voivat liittyä uuteen järjestelmään vapaaehtoisesti. Lisäksi työntekijät, jotka ovat maksaneet sosiaalivakuutusmaksuja ennen 1.1.1983, voivat kuulua järjestelmään vapaaehtoisesti.

Eläkeikä

Lakisääteinen eläkeikä Chilessä on miehillä 65 vuotta ja naisilla 60 vuotta. Keskimääräinen eläkkeelle siirtymisikä AFP:n mukaan vuonna 2007 maaliskuussa oli miehillä 55,6 vuotta ja naisilla 53,3 vuotta. Noin 60 % eläkeläisistä on jäänyt eläkkeelle ennen lakisääteistä eläkeikää, useat ennen 55-vuoden ikää.

Jos vakuutettu oli täyttänyt 55 vuotta (mies) tai 50 vuotta (nainen) 19.8.2004 mennessä, oli hänen mahdollista jäädä eläkkeelle ennen normaalia eläkeikää, kunhan tietyt ehdot täyttyivät. Vakuutetun eläkkeen tuli olla vähintään 50 % kaikkien vakuutettujen keskimääräisestä palkkatasosta viimeisten 10 vuoden aikana ja vähintään 110 % vähimmäiseläketasosta.

Jos vakuutettu oli 19.8.2004 nuorempi kuin 55 vuotta (mies) tai 50 vuotta (nainen) oli hänen mahdollista jäädä eläkkeelle ennen normaalia eläkeikää, jos eläke oli vähintään 55 % kaikkien vakuutettujen keskimääräisestä palkkatasosta viimeisten 10 vuoden aikana (nousee 70 %:iin 19.8.2010 mennessä) ja vähintään 130 % vähimmäiseläketasosta (nousee 150 %:iin 19.8.2010 mennessä).

Eläkkeen määräytyminen

Eläkkeen suuruus riippuu vakuutetun maksamista maksuista, ja niiden sijoitustuotoista. Hallintomaksut vähentävät lopullisen eläkkeen määrää. Valtio takaa tietyn minimituoton eläkelaitosten varoille. Eläkeyhtiöiltä vaadittavan vähimmäistuoton on oltava vähintään -joko -2 tai -4 %-yksikköä kaikkien eläkelaitosten keskimääräisestä tuotosta rahastotyypistä riippuen tai vähintään 50 % kaikkien eläkelaitosten keskimääräisestä tuotosta viimeisen 36 kuukauden aikana. Jos tuotto on 2 tai 4 prosenttiyksikköä tai 50 % suurempi kuin keski-

määräinen kaikkien AFP rahastojen tuotto, sijoitetaan ylimääräiset voitot reservirahastoon, jota voidaan käyttää kun minivaatimukset eivät täyty. Kyseisen sääntelyn on todettu johtavan sijoitusten ja sijoitustuottojen samankaltaistumiseen.

Eläkerahastojen sijoituksilleen saama reaalityttö on ollut keskimäärin 10,24 % eläkerahastoja edustavan liiton (AFP:n) mukaan. Kyseisissä luvuissa ei ole huomioitu hallintokustannusten vaikutuksia. Eräiden arvioiden mukaan vakuutettujen tililleen saama nettotuotto on ollut noin vain puolet AFP:n ilmoittamasta tuotosta, eli noin 5 prosenttia, kun hallintokustannukset on otettu huomioon (mm. Capitales 1999, Bravo 2001, Leiva 2005).

Nykyään näiden yhdistäminen on myös mahdollista. Kertasummaiset nostot ovat sallittuja ainoastaan eläkkeistä, jotka vastaavat vähintään 120 % vähimmäiseläkkeen tasosta ja yli 70 prosenttia työntekijän keskimääräisestä palkasta viimeisten 10 vuoden ajalta. Aiemmin eläkkeen voi ottaa vain joko elinajan loppuun saakka annuiteettina tai vähittäisnostoin niin kauan kuin tilillä riittää rahaa.

Useimmat eläkeläiset ovat ostaneet itselleen annuiteettieläkkeen. Yksityinen tilinhaltija voi ostaa annuiteetin vakuutusyhtiöstä. Hallitus kannustaa annuiteetin ottamista turvallisena vaihtoehtona, ja se takaa niistä useimmat. Meklarit ja yhtiöt voivat saada palkkion ainoastaan annuiteettien välittämisestä ja vakuutusyhtiöt ovatkin markkinoineet annuiteetteja aggressiivisesti tarjoten erittäin hyviä ehtoja ja kaupan kylkiäisiä. Chilessä kaikki annuiteetit on indeksoitu hintojen muutoksen mukaan. Jos työntekijä haluaa nostaa eläkkeensä vähitän, jää tili eläkerahaston hoidettavaksi ja nostoja voi suorittaa vuosittain laissa erikseen säädetyn summan mukaisesti.

4.2 Työkyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää täytenä tai osaeläkkeenä. Täysi eläke myönnetään, jos työkyky on alentunut vähintään kahdella kolmanneksella, ja osaeläke, jos työkyky on alentunut yli puolella, mutta vähemmän kuin kahdella kolmanneksella. Täysi eläke on 70 prosenttia ja osaeläke 50 prosenttia työkyvyttömyyttä edeltäneiden 10 vuoden keskipalkasta. Jos vakuutusajaa on vähemmän kuin 10 vuotta, lasketaan eläke koko vakuutusajan keskipalkasta.

Työkyvyttömyys- ja perhe-eläkevakuutus on voimassa niin kauan kuin työntekijä maksaa vakuutusmaksuja. Työttömällä vakuutus on kuitenkin voimassa vielä 12 kuukautta viimeisen vakuutusmaksun maksamisen jälkeen.

Vähimmäiseläkkeenä maksettava työkyvyttömyyseläke on yhtä suuri kuin jo edellä mainittu. Työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen vähimmäismäärän saamiseksi riittää, että maksuja on maksettu 10 vuotta.

4.3 Perhe-eläke

Eläkereformin yhteydessä säädettiin laki, joka velvoittaa avioliitossa elävät miehet ostamaan yhteiseläkkeen miehen jäädessä eläkkeelle. Tämä kattaa sekä oman että leskeneläkkeen (noin 60 % heidän alkuperäisestä etuustasosta). Kun mies kuolee, saa leski leskeneläkkeen oman eläkkeen lisäksi. Näiden kahden yhdistelmä vastaa keskimäärin 2/3 osaa aikaisemmasta yhdistetystä kotitalouden tulosta.

Perhe-eläkettä maksetaan naisleskelle ja työkyvyttömälle miesleskelle, joka on ollut naimisissa edunjäntäjän kanssa vähintään 6 kuukautta tai vähintään 3 vuotta jos vakuutettu oli eläkkeellä. Lisäksi perhe-eläkettä maksetaan edunjäntäjän alle 18-vuotiaalle lapselle (alle 24-vuotiaalle, jos lapsi opiskelee ja ilman ikärajaa, jos lapsi on työkyvytön). Eläkettä maksetaan myös edunjäntäjän lapsen äidille, vaikka tämä ei olisi ollut naimisissa edunjäntäjän kanssa. Eläkettä voidaan maksaa myös edunjäntäjän vanhemmille, jos edunjäntäjä vastasi heidän elatuksestaan, eikä muita edunsaajia ole.

Leskeneläke on 50 prosenttia edunjäntäjän työkyvyttömyyseläkkeen määrästä (36 % osittain työkyvyttömän lesken), jos myös lapsille maksetaan eläkettä, ja 60 prosenttia, jos eläkettä maksetaan vain leskelle (43 % osittain työkyvyttömän lesken). Lapseneläke on 15 prosenttia edunjäntäjän työkyvyttömyyseläkkeen määrästä (11 % jos osittain työkyvytön yli 24-vuotias orpo). Edunjäntäjän lapsen äidille maksettava eläke on 30 prosenttia, jos eläkettä maksetaan myös lapselle, ja 36 prosenttia, jos vain äiti on edunsaaja. Edunjäntäjän vanhemmille maksettava eläke on 50 prosenttia edunjäntäjän työkyvyttömyyseläkkeen määrästä.

Leskeneläke voi olla jopa 70 % viimeisten 10 vuoden palkan keskiarvosta, sellaisissa tapauksissa, joissa vakuutettu oli erityisen suuri määrä talletuksia yksilöllisellä tilillä.

Eläkkeen maksu kustannetaan pääosin edunjäntäjän yksilölliseltä tililtä, paitsi jos edunjäntäjä oli jo eläkeläinen. Silloin etuus riippuu valitusta eläkemuodosta.

Leskeneläkkeen vähimmäismäärä vuonna 2005 vaihteli noin 54 – 122 euron välillä riippuen edunsaajan iästä ja lasten lukumäärästä.

Leskeneläkkeellä ei ole ylärajaa.

Hautausavustusta on mahdollista saada 15 UF (362 euroa) edunjättäjän yksilölliseltä tililtä.

5 Valtion takaama vähimmäiseläke

Valtio takaa vähimmäiseläkkeen kaikille vähintään 20 vuotta maksuja suorittaneille eläkkeensaajille, joka on noin 25 prosenttia keskimääräisestä palkasta. Vähimmäiskuukausieläkkeen määrä vuonna 2005 oli 77 076 pesoa (n. 109 €) alle 70-vuotiaalle eläkeläiselle, yli 70-vuotiaalle, mutta alle 75-vuotiaalle 84 277 pesoa (n. 119 €) ja yli 75-vuotiaalle 88 214 pesoa (n. 124 €). Alle 20 vuotta maksuja suorittaneille henkilöille on pienempi tarveharkintainen etuus (PASIS), joka rahoitetaan yleisin verovaroin.

6 Vanha työeläkejärjestelmä

Vanha työeläkejärjestelmä kattaa ennen 31.12.1982 työhön tulleet henkilöt. Työntekijän vanhuuseläkkeen tavoitetaso oli vanhassa järjestelmässä enimmillään 70 prosenttia viiden viimeisen vuoden keskiansiosta 30 vakuutusvuoden jälkeen ja toimihenkilön vastaavasti jopa 100 prosenttia 35 vakuutusvuoden jälkeen. Eläkeikä oli miehillä 65 ja naisilla 60 vuotta. Eläkkeen saamiseksi edellytettiin vähintään 10 vuoden vakuutusmaksuaikaa. Järjestelmistä maksetaan myös työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeitä. Eläkkeet rahoitetaan työntekijämaksuin. Koska valtaosa vakuutetuista on siirtynyt uuteen järjestelmään, joutuu valtio kuitenkin nykyisin rahoittamaan suurimman osan maksussa olevista eläkkeistä.

7 Indeksiturva

Etuuksia tarkistetaan kuluttajahintaindeksillä. Annuiteettieläkkeitä korotetaan inflaation mukaisesti.

8 Sosiaaliturvasopimus

Chilellä ja Suomella ei ole voimassa olevaa sosiaaliturvasopimusta.

9 Tulevaisuuden näkymiä

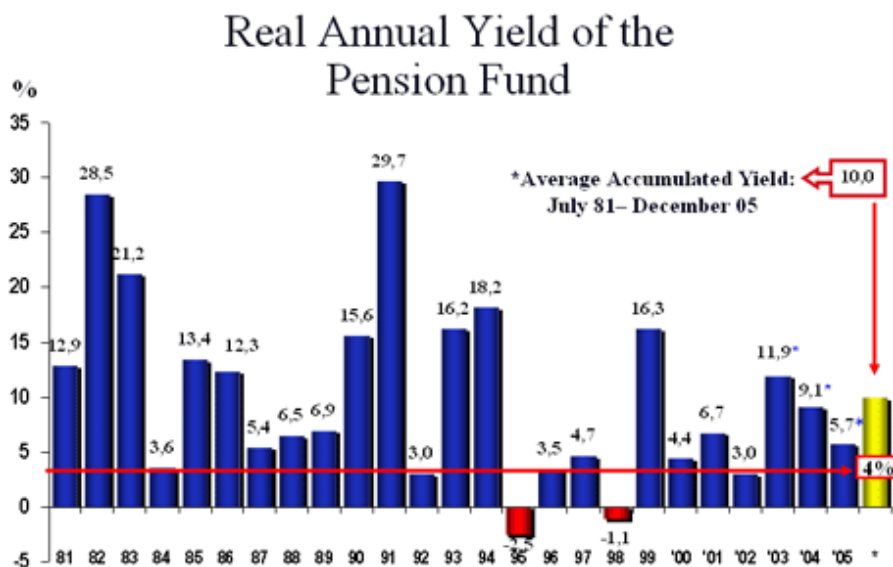
Hallitus on uudistamassa vähimmäis- ja PASIS – eläkejärjestelmiä uudella julkisella eläkejärjestelmällä, joka rahoitetaan verovaroin ja on suunnattu matalatuloisille kotitalouksille. Lakiehdotus esiteltiin kongressille 15.12.2006 ja sen on tarkoitus tulla voimaan heinäkuussa 2008. Jos uudistusehdotus menee läpi, se parantaisi arviolta noin miljoonan henkilön eläketurvaa.

Järjestelmällä pyritään takaamaan edes jonkintasoinen eläketurva myös niille matala- ja keskituloisille vanhuksille, jotka eivät ole suorittaneet riittävää määrää maksuja. Etuuden määrä on pienempi niillä henkilöillä, jotka ovat suorittaneet maksuja yksilöllisille tileilleen. Eläkkeen määrä pienenee mitä enemmän suorituksia yksilöllisellä tilillä on.

Etuuden taso olisi noin 103 euroa kuukaudessa. Etuus on tarkoitettu yli 65-vuotiaille henkilöille, jotka ovat asuneet maassa yli 20 vuotta ja jotka kuuluvat 60 %:n joukkoon maan vähiten ansaitsevista. Eläkkeellä oleville naisille, jotka elävät lastensa kanssa, on myös suunnitteilla bonusjärjestelmä.

Eläkerahastojen sijoitusallokaatiota on myös tarkoitus laajentaa tulevaisuudessa ja lisätä näin kilpailua. Nyt markkinoilla on ollut vain kuusi kilpailevaa rahastoyhtiötä. Alun perin rahoitusyhtiöt pystyivät tarjoamaan ainoastaan yhdenlaista sijoitusportfoliota ja eri yhtiöiden portfoliot olivat hyvin samanlaisia. Vuoden 2002 jälkeen valintamahdollisuuksia lisättiin ja jokaisella yhtiöllä voi nykyään olla viisi erilaista portfoliota. Kilpailun rajoittaminen on luonut nyt markkinoille oligopoli-tilanteen ja markkinoiden avaaminen voisi vähentää näin kustannuksia. Chilessä kolme kuudesta markkinoilla olevasta rahastoyhtiöstä hallinnoi vuoden 2005 elokuun lopussa keskimäärin 73 prosenttia eläkerahastojen varallisuudesta.

Chilen järjestelmä on saanut kritiikkiä suurista ylläpitokustannuksistaan. Maailmanpankin tutkimuksen mukaan (Gill ym. 2005) työntekijän maksuista meni vuonna 2000 keskimäärin noin 28–33 % hallintokustannuksiin. Jamesin, Smalhoutin ja Vittasin (2001) mukaan hallintokulujen määrä oli puolestaan noin 16 %. Osaltaan korkeita hallintokustannuksia on pitänyt yllä aktiivinen rahastojen vaihtaminen, johon eri rahastoyhtiöt ovat tilien omistajia houkuttelleet aggressiivisesti erilaisin kyttykaupoin. Vuonna 1988 rajoitettiin rahastojen vaihtamista, joka on auttanut alentamaan kokonaishallintokustannuksia.

Kuvio 1. Chilen AFP-eläkerahastojen reaalityotto 1981–2006.

Lähde: AFP 2007

Hallinnointikuluista on Chilen osalta saatavilla ristiriitaista tietoa, ja ainakin AFP kiistää maksujen olevan korkeita. Heidän mukaansa julkisuudessa levinnyt tieto korkeista maksuista on aiheutunut väärästä laskutavasta. Järjestelmän alkuvaiheessa maksut ovat olleet huomattavasti korkeampia, kun ei ole ollut suurta rahastoa, joka olisi tuottanut voittoa. Nykyään kerätyt rahastot alkavat jo olemaan suuria, jolloin suurempi osa hallintokustannuksista voidaan kustantaa rahastojen tuotolla. Rahastojen kokonaisarvo oli vajaa 67 miljardia euroa vuonna 2007, joka vastaa noin 45 % maan bruttokansantuotteesta.

Jopa Chilen eläkejärjestelmän perustaja Jose Pinera totesi, että Chilen sosiaaliturvajärjestelmä tarvitsee perusteellista uudistusta kaikilla sektoreilla, koska puolella maan kansalaisista ei ole eläketurvaa ja 40 %:lla niistä, joilla on, on vaikea saada täyteen edes valtion takaamaa vähimmäistasoa. Tämä tarkoittaa, että vain noin kolmanneksella eläketurva on tavoitellulla tasolla. Riittävän eläketurvan kartuttaminen on todettu olevan varsinkin naisten ongelmana, joilla on usein ollut katkonainen työura takanaan.

Corbo ja Schmidt-Hebbel (2003) ovat tutkineet Chilen eläkereformin makrotaloudellisia vaikutuksia, ja he toteavat tutkimuksessaan reformin lisänneen säästämistä selvästi ja myös investointien määrän lisääntyneen. Lisäksi reformilla on ollut työllisyyttä ja maan brutto-

kansantuotetta nostava vaikutus. Uudessa järjestelmässä työssä pysytään aiempaa pidempään.

Lähteet

Asociacion AFP. Asociacion Gremial de Administradoras de Fondos de Pensions.
www.afp-ag.cl

Bravo, Jorge H. 2001. The Chilean Pension System: A Review of Some Remaining Difficulties After 20 Years of Reform. International Seminar on Pensions 5-7 March, 2001. Sano-shoin Hall, Hitotsubashi University, Tokyo, Japan.

Capitales (1999), .Tema especial: ¿Cuál ha sido la verdadera rentabilidad del sistema de AFP?. April, 1999.

Corbo, V and Schmidt-Hebbel, K. "Macroeconomics Effects of Pension Reform in Chile" teoksessa FIAP: Pension Reforms: Result and Challenges, Santiago, Chile. 2003

Financial Times. The Chilean model runs out of road. 28.11.2005.

Gill, Indermit S.; Packard, Truman; Yermo, Juan. Keeping the Promise of Social Security in Latin America. Washington, DC: World Bank, 2005.

James, Estelle. Pension Reform in Chile: Closing the Gap, Not Scrapping the System. 19.3.2007. Brief Analysis No. 583. National Center for Policy Analysis.

James, Estelle; Cox Edwards; Alejandra; Wong, Rebeca. 2003. The Gender Impact of Pension Reform: A Cross-Country Analysis. Policy Research Working Paper 3074. The World Bank.

James, Estelle; Smalhout, James; Vittas, Dimitri. 2001. "Administrative Cost and the Organization of Individual Account Systems : A Comparative Perspective," teoksessa New Ideas About Old Age Security. Toim. Robert Holzman ja Joseph Stiglitz. Washinton DC: World Bank.

James, Estelle (2005) "What can we learn from the British Experience with Personal Accounts". National Center for Policy Analysis. Brief Analysis No. 512.

James, Estelle. (2005) "Reforming Social Security: Lessons from Thirty Countries. NCPA Policy Report No. 277. National Center for Policy Analysis. ISBN #1-56808-147-2.

James, Estelle. Lessons for Europe. Investment & Pensions Europe – IPE.com.
1.6.2005.

Laitinen-Kuikka, Sini. (11.2.2000). Chilen lakisääteinen eläketurva. ETK:n muistio.

Leiva, Fernando (2005): Chile's Privatized Social Security System: Behind the Free-Market Hype, A Scam.

Social Security Programs Throughout the World: The Americas - Chile, 2005. U.S. Social Security Administration. Office of Policy.

The New York Times. Larry Rohter. Chile's Candidates Agree to Agree on Pension Woes.
1.10.2006.

Watson Wyatt. Chile: Pension reform bill sent to Congress. March, 2007.
www.watsonwyatt.com